

DERIVAREA NUMELOR FEMININE ÎN LIMBA SÂRBĂ

Anca Manole Bercaru
București

Derivarea cu sufixe a avut de-a lungul timpului un rol esențial în îmbogățirea și diversificarea sistemului antroponimic sârbesc. Nume ca Fr. Miklosich, T. Maretić, A. Belić, P. Skok au abordat în lucrările lor această direcție de cercetare și au adus importante contribuții privitoare la formarea și structura antroponimelor și sufixelor din limba sârbă.

Procedeul formării numelor proprii prin derivare este diferit de cel care duce la formarea apelativelor derivate. Fr. Miklosich¹ consideră sufixele antroponimice din limbile slave lipsite de orice conținut semantic, fapt ce implică bineînțeles și o funcționalitate redusă a acestor elemente de structură, singurul lor rol fiind acela de a da naștere la noi nume de persoană cu formă diferită, dar egale ca semnificație. Astfel, conform teoriei marelui lingvist, încărcătura semantică a unui nume propriu este dată de tema de la care s-a format numele (care este totdeauna explicată printr-un apelativ) și în nici un caz de sufixe care sunt simple instrumente gramaticale nominale. Numele masculine *Dobriilo*, *Dobroje*, *Dobronja* nu diferă cu nimic unul de altul din punctul de vedere al câmpului semantic care este asigurat în toate cele trei cazuri de tema comună *Dobr-*, explicată de autor prin apelativul *dobro*. Același lucru este valabil și pentru numele feminine de tipul *Dobrana*, *Dobrava* unde sufixele *-ana* *-ava* nu alterează cu nimic sensul temei comune *Dobr-* și funcția lor nu este decât aceea de instrumente gramaticale folosite la crearea de nume noi. Nici alți cercetători de marcă dintre care cităm pe T. Maretić, M. Grković, P. Skok nu au comentat totdeauna în operele lor sensul sufixelor antroponimice, ci s-au limitat în general la explicarea funcției semantice a sufixelor în cazul numelor comune. Principala cauză a acestui tip de abordare a sufixelor antroponimice rezidă în faptul că, odată cu evoluția numelor, ele și-au pierdut sensul originar și au devenit simple unelte gramaticale.

Excepție de la această regulă constituie numele formate de la participiile pasive ale unor verbe: nb. *Poznan*, nf. *Poznana*, nb. *Prodan*, nf. *Prodana* formate prin

LINGVISTICĂ

“conversiunea” în antroponime a participiilor pasive *prodan* < vb. *prodati* și *poznan* < vb. *poznati*².

În limba sârbă există două tipuri de formare a numelor feminine: *derivarea* (de la un radical sau de la o temă) și *compunerea* (din două teme fără alt sufix). Ne vom ocupa aici doar de primul tip de formare a numelor feminine și vom începe prin explicarea unor principii și metode pe care ne-am sprijinit în analiza derivatelor antroponimice feminine.

Antroponimele în general se formează de la radicale sau teme și nu de la nume comune deja existente în limbă. Sigur că probabil la originea fiecărui nume propriu se află un apelativ, dar lipsa cunoașterii circumstanțelor precise în care a luat naștere un anumit nume poate duce la confuzii într-o analiză ce are drept scop stabilirea originii antroponimelor, bineînțeles, în afara cazului când există dovezi scrise care să probeze o ipoteză sau alta³.

Inventarul de nume feminine sârbești este deosebit de bogat în derivate și hipocoristice derivate. În general din numele bitematice se extrag radicale vocalice care prin sufixare formează hipocoristice, care, la rândul lor printr-o nouă sufixare dau naștere la alte derivate: *Rajka, Rajna* < *Raja* < *Radoslava*; sau din numele bitematice se extrage doar tema care împreună cu desinența de feminin formează un hipocoristic simplu de la care se pot forma și alte derivate: *Slavka* < *Slava* < *Slavomira*.

Structura unui *hipocoristic* feminin este următoarea: un radical vocalic extras de obicei din temele numelor compuse, un sufix și o desinență: *Ra-č-a, Ra-j-a, Ra-š-a* formate cu sufixele *-č-, -j-, -š-* de la radicalul *Ra-* extras din tema *Rad-* < *Radmila, Radoslava*⁴. Aceste hipocoristice pot deveni teme pentru formarea altor derivate: *Rajka* < *Raja, Raška* < *Raša*.

Structura unui *derivat* este diferită de cea a hipocoristicelor care sunt forme scurtate. Cel mai adesea ele sunt formate de la: teme extrase din numele compuse: *Borena, Borka* < tema *Bor-* < *Borislava, Vojka, Vojna* < tema *Voj-* > *Vojmira, Vojislava*; nume tradiționale bitematice: *Branimirka* < nb. *Branimir, Dragomirka* < nb. *Dragomir*; nume calendaristice: *Aleksandrina* < nf. *Aleksandra, Andrejka* < nb. *Andrej*.

Analiza hipocoristicelor impune și o altă constatare. În limba sârbă se poate forma de la același radical un număr variat de hipocoristice⁵. Astfel de la radicalul *Vi-* (< *Vidoslava, Viktorija, Vitomirka*) se pot forma cu sufixele *-c-, -j-* hipocoristicele *Vica, Vija*; prin urmare, așa cum un radical poate fi extras din mai multe nume, tot așa, de la același radical se pot forma, prin sufixare, serii diferite de hipocoristice. O analiză de acest tip ridică însă unele probleme de interpretare. Dacă lucrurile sunt clare în analiza structurală a hipocoristicelor *Draga, Draja* (< *Dragomira, Dragoslava*), mai precis pentru *Draga* a fost luată drept bază tema *Drag-*, iar pentru

Draja rad. vocalic *Dra-*, pot apărea în schimb confuzii când este vorba, de exemplu, de hip. *Goja* (< *Gojislava*, *Gordana*) care necesită două tipuri de analiză: dacă *Goja* este format din numele bitematic *Gojislava*, atunci are la bază tema *Goj-* și este un hip. simplu, dacă numele de proveniență este *Gordana*, atunci *Goja* este un hip. derivat cu suf. *-j-* de la rad. vocalic *Go-*.

În continuare vom prezenta o serie de sufixe folosite la formarea numelor feminine. Registrul de nume feminine utilizat pentru exemplificarea sufixelor este extras din dicționarul semnat de Milica Grković, *Rečnik ličnih imena kod Srba*, Belgrad, Vuk Karadžić, 1977.

-a

Este cel mai productiv și poate cel mai vechi sufix moțional folosit la formarea numelor feminine de la masculine. Atunci când nu este semn moțional, îndeplinește funcția de desinență sau marcă de feminin⁶.

Formează derivate de la nume masculine calendaristice: *Antonija* < *Antonije*, *Avrama* < *Avram*, *Dordžija* < *Đorđije*, *Petra* < *Petar*; de la nume tradiționale bitematice: *Berislava* < *Berislav*, *Bogoljuba* < *Bogoljub*, *Dobrihlava* < *Dobrihlav*; de la nume masculine tradiționale (formate din apelative): *Grđana* < *Grđan*, *Gruba* < *Grub*, *Gvozdena* < *Gvozden*, *Veselina* < *Veselin*; de la nume moderne: *Emila* < *Emil*, *Filipa* < *Filip*. T. Maretić⁷ introduce în categoria celor formate cu *-a* și hipocoristicele feminine *Cana* < *Stanislava*, *Ika* < *Ilinka*, *Ivana*. După părerea noastră, atâta timp cât este vorba de forme care provin prin diferite procedee fonetice din nume feminine deja existente și *-a* nu are rol de formare ca, de exemplu, în *Dobromira* < *Dobromir*, nu putem considera aceste hipocoristice derivate cu *-a*.

-ač-a

Formează derivate de la nume tradiționale extrase de obicei din nume bitematice: *Dobrača* < *Dobra* (< *Dobromira*, *Dobroslava*), *Radača* < *Rada* (< *Radoslava*), *Stanača* < *Stana* (< *Stanimira*, *Stanislava*); de la hipocoristice simple și derivate: *Jekača* < *Jeka* < *Jevdokija*, *Jelača* < *Jela* < *Jelena*, *Jolača* < *Jola* < *Jovana*. Cu acest sufix s-au format și unele nume care la origine au avut probabil funcție profilactică sau de poreclă. În această categorie se înscriu nf. *Grubača* < nf. *Gruba* < adj. *gruba*, *Mrgudača* < nf. *Mrguda* < nb. *Mrgud*. Este greu de precizat dacă aceste nume sunt la origine nume de botez sau porecle. Astfel de nume puteau fi date în timpul vieții datorită unor anumite trăsături caracteriale sau fizice, caz în care au funcția de poreclă. Ele însă puteau fi date copiilor încă de la naștere și sunt perfect

LINGVISTICĂ

motivate de superstițiile și temerile pe care oamenii primitivi le aveau față de forțe și fenomene supranaturale. Aceste nume au fost încadrate de T. Maretić⁸ în categoria numelor profilactice “profilaktična imena”, care, tocmai prin încărcătura lor negativă, aveau rolul de a-l proteja pe copil de duhurile rele și de a-l feri de influența lor nefastă.

-ad-a

Sufix ce servește rar la formarea antroponimelor feminine. Fr. Miklosich introduce în categoria numelor formate cu *-ad* și pe cele formate cu suf. *-adin* (*Petradin* < nb. *Petra*, *Vukadin* < nb. *Vuka*)⁹. În *Rečnik ličnih imena kod Srba* nu am găsit decât un singur nume feminin care ar putea fi direct format cu *-ad-a*: *Milijada* < nf. *Milija*. Restul numelor feminine care au în componența lor acest sufix sunt formate prin moțiune de la nume masculine: *Milada* < nb. *Milad*, *Mirada* < nb. *Mirad*. Suf. *-ad-a* apare și în cadrul suf. compus¹⁰ *-adinka* și servește la formarea nf. *Miladinka* < nb. *Miladin*. De multe ori este foarte greu de precizat forma de bază de la care s-a pornit derivarea: nf. *Stojadinka* ar putea fi privit ca un derivat din nf. *Stoja* cu suf. *-adinka*, sau din nb. *Stojadin* cu suf. moțional *-k-a*. De aceea, în analiza unui derivat, avem obligația să ținem cont de evoluția sistemului de nume feminine care s-au format în primul rând de la cele masculine și să căutăm cea mai apropiată formă de la care s-ar fi putut forma cu ușurință un nume nou. Astfel se creează lanțuri antroponimice de tipul : *Miladinka* < nb. *Miladin* < nb. *Milad* (< tema *Mil-* extrasă din *Milivoj*, *Milidrag*). T. Maretić încadrează nf. *Miladina*, *Vukadina* în categoria celor formate cu suf. *-adina*¹¹. Nu excludem nici posibilitatea formării lor de la nf. *Mila*, *Vuka*, dar mult mai probabilă, ținând cont de cele spuse mai sus, este derivarea lor prin moțiune de la nb. *Miladin*, *Vukadin*.

-ahn-a

Sufix extrem de rar folosit la formarea numelor de persoană. Inventarul de nume feminine sârbești nu cunoaște decât două nume formate cu acest sufix: *Milahna*, *Miljahna*. Numele feminin *Milahna* este folosit de Fr. Miklosich pentru a exemplifica categoria numelor formate cu *-ah*¹². După părerea noastră, neatestarea unor nume de tipul *Milaha*, *Miljaha* demonstrează că este vorba de un sufix simplu și nu unul compus.

-ak-a

Apare la numele feminin *Gojaka*, format prin moțiune de la nb. *Gojak* sau de la hip. feminin *Goja* < *Gojislava*. Acest sufix servește destul de rar și la formarea numelor masculine: *Budak* < *Budimir*, *Dejak* < *Desimir*, *Dojak* < *Dobromir*, *Jelak* < nf. *Jelena*. M. Stevanović citează o serie de nume masculine formate din apelative în care suf. *-ak* desemnează pe purtătorul unei trăsături sau stări: *Vučijak*, *Radak*, *Novak*¹³.

-al-a

În materialul consultat nu am găsit decât un singur nume feminin sârbesc format cu acest sufix: *Vukala*, posibil format prin moțiune de la nb. *Vukal* sau de la hipocoristicul feminin *Vuka* < *Vukomira*, *Vukosava*. Sufixul este atestat și de Fr. Miklosich, care dă exemple doar din polonă¹⁴ și de T. Maretić, care citează numele masculine *Baral* < *Bartholomaeus*, *Budal* < *Budimir*, *Vukal*¹⁵.

-an-a

Este deosebit de productiv la formarea numelor feminine sârbești și are în general funcție diminutivală¹⁶.

Formează derivate de la nume calendaristice: *Đorđijana* < nf. *Đorđija* sau nb. *Đorđije*, *Petrana* < nf. *Petra* sau nb. *Petran*, *Tomana* < nf. *Toma*; de la hipocoristice simple extrase din nume bitematice: *Dragana* < *Draga* (< *Dragomira*, *Dragoslava*), *Milana* < *Mila* (< *Milosava*, *Radmila*), *Radana* < *Rada* (< *Radomira*, *Radoslava*); de la hipocoristice deja derivate: *Dejana* < *Deja* < *Desanka*, *Desislava* sau din nb. *Dejan*, *Dobrijana* < *Dobrija* < *Dobra* (< *Dobroslava*), *Pejana* < *Peja* (< *Perunika*, *Petrija*); de la nume provenite din apelative: *Srebrana* < *Srebra* (< *srebro* "argint"); *Zlatana* < *Zlata* (< *zlato* "aur"), *Zvezdana* < *Zvezda* (< *zvezda* "stea").

Formațiile *-anica* (*Živanica*), *-anija* (*Kovanija*, *Tomanija*, *Živanija*), *-anka* (*Milanka*, *Negovanka*, *Petranka*) sunt tratate de T. Maretić¹⁷ ca sufixe independente. Credem că aici este vorba nu de sufixe compuse, ci de diferite tipuri de combinații ce apar datorită formării de lanțuri antroponimice: *Milanka* < nb. *Milan* < *Milo* (< *Milisav*), *Petranka* < nf. *Petrana* sau nb. *Petran* < *Petar*, *Živanica* < nb. *Živan* < *Živo* < *Živoslav*. Așa cum afirmă și Aleksandar Belić, existența unor forme intermediare ne arată clar că nu este vorba de sufixe independente. Sufixe nominale de tipul *-enka*, *inka*, *-inuška*, *-uška* sunt încadrate de lingvist în categoria "weitere Deminution" (*izba* > *izbuška* > *izbušenka*), cu mențiunea că într-adevăr aceste sufixe care devin compuse pot deveni și independente dacă servesc mai departe singure la formarea de noi substantive¹⁸.

LINGVISTICĂ

Sufixele cu care sunt formate aceste derivate, respectiv – *ica*, –*ija*, –*k-a*, vor fi tratate separat, deoarece toate combinațiile în care pot intra sufixele antroponimice nu constituie obiectul lucrării de față.

-ar-a

Apare doar în cadrul derivatului *Kosara*. Milica Grković consideră numele masculin *Kosar* format prin derivare regresivă de la corespondentul său feminin.

-aš-a

Sufix puțin productiv în antroponimie, ce se atașează în special la hipocoristicele formate din temele numelor compuse: nb. *Bogdaš* < *Bogde* < *Bogdan*, *Milaš* < *Miloslav*¹⁹.

La numele feminine este de obicei prezent în combinație cu alte sufixe, datorită lanțurilor antroponimice care se formează. Creează următoarele derivate feminine : *Cvetašinka* < nb. *Cvetašin* < nb. *Cvetaš* < nb. *Cveta*, *Dobrašinka* < nb. *Dobrašin* < nb. *Dobraš* < nb. *Dobra*, *Đuraša* < nf. *Đura*.

-ašk-a

L-am găsit atestat doar la hipocoristicul *Paraška* < *Paraskeva*. Neatestarea unui nume feminin de tipul *Para* sau *Paraša* ne îndreptățește să considerăm sufixul –*aška* sufix independent. Spre deosebire de situațiile de mai sus în care fiecare sufix are rol în formarea unui nou nume, aici suf. –*aška* servește singur la formarea unui derivat antroponimic.

-av-a

Sufix folosit destul de rar la formarea numelor de persoană. Creează următoarele derivate: *Belava* < *Bela*, *Dikava* < *Dika*, *Dobrava* < *Dobra*, *Lepava* < *Lepa*, *Ljubava* < *Ljuba*, *Milava* < *Mila*, *Stanava* < *Stana*, *Vladava* < *Vlada*, *Vukava* < *Vuka*. De la derivatele de acest tip se pot forma mai departe cu suf. –*k-a* derivate secundare de tipul *Belavka* < *Belava*.

-b-a

Se înscrie în seria sufixelor ce formează hipocoristice de la radicale extrase din nume compuse sau întregi (forme neanalizabile din punctul de vedere al structurii formale), sufixe denumite de T. Maretić “konsonanti”²⁰. Din lista sufixelor de hipocoristice, *-b-* este printre cele mai puțin productive. Creează următoarele derivate feminine: *Biba* < *Biljana*, *Bisenija*, *Biserka*; *Boba* < *Bogdanka*, *Bosiljka*; *Buba* < *Ljubinka*, *Ljubica*. De la acestea se formează mai departe o serie de derivate cu sufixele *-an-a* (*Bibana*, *Bobana*), *-ik-a* (*Bobika*), *-ic-a* (*Bobica*).

Multe dintre derivatele formate cu astfel de sufixe sunt forme reduplicate (*Biba* < *Biserka*, *Sosa* < *Sofija*, *Žiža* < *Živana*) caracteristice graiului copiilor care joacă un rol important în formarea hipocoristicelor, fapt recunoscut de lingviști de multă vreme. Imposibilitatea lor de a pronunța anumite sunete la o vârstă fragedă duce la o stâlcire a numelor foarte greu de explicat din punct de vedere fonetic. Numele de botez prea lungi sau cele care conțin sunete greu de reprodus sunt scurtate de copii prin eliminarea unor silabe sau a unor sunete, pentru a putea fi pronunțate mai ușor²¹.

-c-a

Este unul dintre cele mai productive sufixe folosite la formarea hipocoristicelor feminine. Formează derivate de la radicale vocalice extrase din nume întregi sau din temele numelor bitematice: *Bica* < *Biljana*, *Bisera*; *Boca* < *Bojana*, *Bosiljka*; *Daca* < *Danica*, *Danoslava*; *Doca* < *Dobriła*, *Dobriřlava*; *Goca* < *Gordana*, *Jeca* < *Jelena*, *Jefimija*; *Joca* < *Jovana*, *Jordanka*; *Juca* < *Julija*, *Kica* < *Kraljica*, *Krstina*; *Koca* < *Kosana*, *Kostadina*; *Leca* < *Jelena*, *Jelica*; *Maca* < *Marija*, *Marina*; *Peca* < *Petra*, *Petrija*; *Tica* < *Tihomirka*, *Tihoslava*. Aceste hipocoristice servesc ulterior la formarea altor derivate, în special cu sufixele *-ik-a*: *Dacika* < *Daca*, *Jucika* < *Juca* și *-k-a*: *Docka* < *Doca*, *Jecka* < *Jeca*, *Jucka* < *Juca*.

-č-a

Creează hipocoristice și derivate de la teme extrase din nume întregi sau bitematice. În categoria hipocoristicelor se înscriu: *Dača* < *Danica*, *Vuča* > *Vukosava*, *Zoča* < *Zorka*, *Zoriřlava*, iar dintre derivate cităm pe: *Anča* < *Ana*, *Janča* < *Jana*.

De multe ori sufixul *-č-* apare alături de terminația *-e* folosită tot la formarea hipocoristicelor²² și care aduce sensul diminutival în derivarea antroponimică: *Dragče* < *Draga*, *Jelče* < *Jela* (< *Jelena*), *Marče* < *Mara*. Terminația *e* produce uneori și schimbări fonetice în tema antroponimelor: nf. *Savče* nu este format cu sufixul aflat în discuție, ci provine din nf. *Savka*, cu palatalizarea lui *k* înainte de

LINGVISTICĂ

vocala mediană *e*.

-ć-a

Formează hipocoristice feminine de la radicale vocalice extrase din nume întregi, bitematice și derivate: *Boća* < *Bosanka*, *Bosiljka*; *Buća* < *Budislava*, *Bujna*; *Doća* < *Dobrića*, *Kaća* < *Katarina*, *Kića* < *Kristina*, *Maća* < *Marija*, *Marina*; *Neća* < *Nevena*; *Nića* < *Nikolija*, *Saća* < *Saveta*, *Sandaćija*; *Žića* < *Živana*. De la aceste hipocoristice se produc uneori derivări ulterioare cu sufixul *-k-a*: *Boćka* < *Boća*, *Doćka* < *Doća*.

-d-a

Sufix puțin productiv la formarea hipocoristicelor feminine în limba sârbă. Formează următoarele derivate: *Boda* < *Bogdana*, *Dada* < *Danica*, *Darinka*; *Dida* < *Dijana*, *Doda* < *Dobrića*, *Dostana*; *Duda* < *Dubravka*, *Dušanka*; *Gida* < *Genadija*, *Gizdava*; *Stada* < *Stanislava*, *Teda* < *Teofana*.

-đ-a

Sufix folosit destul de rar la formarea hipocoristicelor feminine sârbești: *Građa* < *Gradimirka*, *Gradislava*; *Kađa* < *Katarina*, *Kadinka*; *Vlađa* < *Vladanka*, *Vladislava*. Și numărul numelor masculine ce au în componență acest sufix este mic: *Drađa*, *Drađeta* < *Dragomir*, *Dragoslav*. Ținând cont de procesele fonetice caracteristice limbii sârbe nu este exclusă nici derivarea cu sufixul *-j-* în cazul antroponimelor *Građa*, *Vlađa* și *Kađa* atunci când numele de proveniență este *Kadinka*.

-el-a

Inventarul de nume feminine din limba sârbă nu cunoaște decât un singur nume format cu acest sufix: *Vukela*, considerat de Milica Grković variantă a numelui feminin *Vukala*. Nu credem totuși că este exclusă posibilitatea derivării din hipocoristicul *Vuka* < *Vukosava*. Antroponimele masculine formate cu suf. *-el* sunt de asemenea foarte puține: *Dobrel*, *Mrđela*.

-en-a

Sufix folosit la formarea numelor feminine, cu funcție greu de precizat în

antroponimie. Principala sa funcție este de a forma adjective: *malen*, *trezven*²³. În trecut părinții alegeau pentru copii nume ce proveneau din adjective pentru a influența în mod pozitiv viața copiilor: *Mladen*, *Prven*, *Srebren*. Dintre derivatele feminine formate cu acest sufix cităm pe: *Borena* < tema *Bor-* extrasă din *Borislava*, *Ljubena* < tema *Ljub-* din *Ljubisava*, *Ristena* < *Rista*, *Vukena* < tema *Vuk-* extrasă din *Vukosava*, *Vulena* < *Vula* < *Vukoslava*. Multe dintre numele feminine ce au în componență acest sufix sunt formate prin moțiuni de la nume masculine: *Gvozdena* < nb. *Gvozden*, *Obrena* < nb. *Obren*, *Razumena* < nb. *Razumen*, *Sretena* < nb. *Sreten*.

-enk-a

Sufix compus care a fost detașat probabil din nume ca *Razumenka*, *Sretenka*, unde avem formele intermediare *Razumena* și *Sretena* și folosit ulterior ca sufix independent la formarea altor nume feminine. Creează în principal derivate din teme extrase din nume bitematice: *Gradenka* < tema *Grad-* (< *Gradislava*), *Radenka* < tema *Rad-* (< *Radoslava*), *Slavenka* < tema *Slav-* (< *Slavomira*), *Velenka* < *Vela* (< *Velislava*). Nu excludem însă nici posibilitatea existenței unor forme intermediare derivate cu suf. *-en* care ulterior s-au pierdut și astfel *-enka* a devenit sufix independent.

-eš-a

Considerat de M. Stevanović sufix antroponimic cu care se formează următoarele nume masculine: *Grbeša*, *Grubeša*, *Mateša*, *Uglješa*²⁴. Creează următoarele antroponime feminine: *Jekeša* < *Jeka*, *Jeckeša* < *Jecka*.

-ešk-a

Inventarul de nume proprii sârbești conține foarte puține antroponime masculine și feminine formate cu acest sufix. Singurul nume feminin unde nu avem o formă intermediară în *-eša* este *Joveška* < *Jova*. Dintre numele masculine cităm pe *Dobreško* și *Radeško*, nume foarte vechi menționate în hrisoavele mănăstirii Dečani²⁵.

-etin-a

În materialul cercetat nu am găsit decât un singur nume feminin format cu acest sufix: *Joketina* < *Joka* (< *Jovana*), dar nu excludem nici formarea acestui nume de la masculinul *Joketa*. Probabil acest sufix a devenit independent după ce a fost detașat din nume ca nb. *Dragetin*, *Miletin*, unde avem formele intermediare *Drageta*,

LINGVISTICĂ

Mileta și a fost folosit la formarea altor antroponime ca nb. *Dobretin* sau nf. deja menționat *Joketina*. Originea sufixului *-et*, care este mai mult un infix devenit sufix, a fost discutată de T. Maretić²⁶. În trecut numele proprii terminate în *-e* se declinau la fel ca substantivele neutre comune care își prelungeau terminația: N. *Andre* – G. *Andreta*, N. *Boje* – G. *Bojeta* ș.a. Treptat însă numele proprii au început să primească terminațiile specifice declinării substantivelor feminine (pentru cele terminate în *-a*) și masculine, iar unele forme de genitiv ca *Andreta* au devenit forme de nominativ și au început să se decline la fel ca restul substantivelor care după genul gramatical erau feminine (N. *Andreta* G. *Andrete* – D. *Andreti*). Procesul nu a fost unitar, multe nume și-au păstrat terminația *-e* la masculin singular: *Pavle*, *Pere*, *Gorde*.

-ev-a

Principala funcție a acestui sufix este de a forma adjective posesive în primul rând de la substantive animate. În antroponimie, *-ev* s-a păstrat mai ales în structura numelor de familie (*Božičević*, *Dobričević*), dar există și câteva nume de botez feminine formate cu acest sufix: *Careva*, *Mileva*.

-f-a

Sistemul antroponimic sârbesc cunoaște doar un singur hipocoristic format cu acest sufix : *Dofa* < *Dobriła*.

-g-a

Sufix ce apare doar în cazul hipocoristicelor cu formă reduplicată: *Gaga* < *Gordana*, *Dragana*; *Goga* < *Gordana*, *Guga* < *Dragina*, *Dragutinka*.

-ic-a

Este printre cele mai productive sufixe²⁷ folosite la formarea numelor feminine în limba sârbă. La numele provenite din apelative are în general valoare diminutivală: *Lepotica*, *Pčelica*, *Paunica*. Sufixul *-ica* este cel mai productiv sufix moșional din limba sârbă, caz în care este lipsit de încărcătură semantică. Pentru sufixele moșionale Božo Ćorić folosește termenul de *dopunski znak* “semn complementar”, deoarece prin ele se modifică ușor înțelesul temei, în timp ce sensul de bază rămâne neschimbat²⁸. La numele comune suf. *-ica* era foarte des folosit la formarea supranumelor feminine care desemnau pe soția unui individ ce exercita o anumită funcție sau meserie: *banica* < *ban*, *carica* < *car*, *kapetanica* < *kapetan*,

kraljica < *kralj*.

Limba sârbă cunoaște două tipuri de moțiuni care se realizează la numele comune și proprii: *integrală*, când forma feminină o absoarbe în totalitate pe cea masculină (*ban- banica*, *Kralj – Kraljica*) și *supletivă*, atunci când femininul se creează de la forma masculină scurtată (*starac – starica*)²⁹. În antroponimie valoarea moțională a acestui sufix este destul de scăzută.

În general numele feminine formate cu acest sufix sunt derivate de la forme feminine deja existente: *Belica* < *Bela*, *Ivanica* < *Ivana*, *Vujica* < *Vuja*. Dintre formele moționale cităm pe: *Kraljica* < nb. *Kralj*, *Radulica* < nb. *Radul*.

Creează derivate de la nume calendaristice: *Anica*, *Jelica*, *Lukica*, *Magdica*, *Nikolica*, *Petrica*, *Todorica*; de la nume tradiționale formate din temele numelor bitematice sau de la nume deja derivate: *Belica* < *Bela* (< *Belisava*), *Blagica* < *Blaga* (< *Blagomirka*), *Stančica* < *Stanča*, *Stojica* < *Stoja*, *Vučica* < *Vuka*. Există și o serie de nume feminine a căror formare din apelative este evidentă: *Golubica*, *Jagodica*, *Malica*, *Srebrica*, *Sunčica*.

-ičić-a

Sufix compus cu valoare diminutivală ce servește la formarea următoarelor nume feminine: *Aničica* < *Anica*, *Ljubičica* < *Ljubica* (sau direct de la numele de floare *ljubičica* “viorea”), *Miličica* < *Milica*. Sufixul *-ičica* face parte din seria celor încadrate de A. Belić în categoria *weitere Deminution*³⁰, sufixe care uneori numai în formă compusă pot avea o anumită valoare semantică. Deși în trecut sufixul *-ica* a avut probabil și singur semnificație hipocoristică în derivarea nf. *Anica*, *Milica*, acest sens s-a pierdut la antroponimele de azi, poate și datorită faptului că derivatele cu *-ica* sunt extrem de numeroase.

-ičk-a

Sufix compus ce apare în derivatul *Jelička* < *Jela* < *Jelena*.

-ić-a

Sufix care în trecut a fost foarte productiv la formarea diminutivelor antroponimice. Astăzi valoarea afectivă se păstrează în special la diminutivele de genul masculin formate de la substantivele comune: *brodić*, *zubić*, *brusić* și foarte rar la cele feminine: *bukvić*, *jelić*.

Numele de familie sârbești care se termină toate în *-ić* au avut la origine sens

LINGVISTICĂ

diminutival desemnându-i pe descendenții unei familii: *Magdalenic* “fiul Magdalenei”, *Marić* “fiul Marei”, *Nikolić* “fiul lui Nikola”, *Tomić* “fiul lui Toma” ș.a. Aceste nume au devenit foarte numeroase și din secolul al XV-lea când a început să se cristalizeze folosirea numelor de familie, sensul afectiv al acestui sufix s-a pierdut.

În materialul cercetat am găsit un singur nume feminin de botez care are în componență sufixul *-ić*: *Milića*, pe care îl putem raporta la hipocoristicul feminin *Mila* sau la nb. *Milić*, caz în care este nume moțional.

-ihn-a

Sufix ce servește la derivarea numelor feminine *Radihna* și *Vladihna* formate din temele *Rad-* (< *Radoslava*), respectiv *Vlad-* (< *Vladimira*, *Vladislava*). Derivatele masculine sârbești formate cu suf. *-ihna* sunt încadrate de Fr. Miklosich³¹ în grupa celor formate cu *-ih*, deși în limba sârbă nu există antroponime derivate doar cu acest sufix. Sufixul *-ihna* este recunoscut de T. Maretić³² care citează printre alte nume și antroponimele masculine date de Fr. Miklosich: *Dobrihna*, *Nadihna*, *Stanihna*, *Vojihna*.

-ij-a

Sufix destul de productiv la formarea numelor feminine. Creează derivate de la nume calendaristice: *Agatija* < *Agata*, *Avramija* < *Avram*, *Lazarija* < *Lazar*, *Petrija* < *Petra*, *Todorija* < *Todora*, *Vaskija* < *Vaska*; de la nume tradiționale formate din temele numelor bitematice sau de la nume deja derivate: *Dobrija* < *Dobra*, *Radija* < *Rada*, *Stanija* < *Stana*, *Živanija* < *Živana*. Numele feminine *Leposija*, *Milosija*, *Radosija*, *Vitosija* sunt considerate de M. Grković derivate cu suf. *-osija*. Paralel cu acestea există însă și formele *Radostija*, *Milostija*, formate cu *-ij-a* de la substantivele abstracte *milost*, *radost*. Mult mai verosimilă credem că este derivarea de la substantivele feminine *lepost*, *milost*, *radost*, *vitost*, cu pierderea lui *t* final în cazul nf. *Leposija* și *Vitosija*.

-ik-a

Creează derivate de la nume calendaristice și de la hipocoristice formate de la nume calendaristice: *Acika* < *Aca* (< *Aleksandra*), *Anika* < *Ana*, *Antonika* < nb. *Anton*, *Danika* < *Dana*, *Đurđika* < *Đurđa*, *Jefrika* < *Jefra* (< *Jefrema*), *Jelika* < *Jela* (< *Jelena*), *Marika* < *Mara* (< *Marija*), *Vasika* < *Vasa* (< *Vasilija*); de la hipocoristice

formate din nume tradiționale: *Bobika* < *Boba* (< *Bogdanka*), *Borika* < *Bora* (< *Borislava*); de la nume comune: *Javorika* < *javor* “paltin”, *Velika* < adj. *velik* “mare”. Ultimul nume menționat poate fi privit și ca un derivat de la hip. *Vela* < *Velisava*.

-il-a

Formează următoarele derivate: *Dobriila* < *Dobra* (< *Dobromira*, *Dobroslava*), *Dragila* < *Draga* (< *Dragomira*, *Dragoslava*), *Marila* < *Mara* < *Marija*, *Margareta*. La numele comune principala funcție a acestui sufix este de a crea substantive cu sensuri diferite mai ales de la radicale substantivale și adjectivale: *besnilo*, *grdilo*, *račilo*, *tamnilo*, *žarilo*, *žutilo*. Antroponimele masculine formate cu acest sufix sunt destul de numeroase: *Berilo*, *Bratilo*, *Dobriilo*, *Dragilo*, *Radilo*, *Srdilo*, *Stanilo*, *Vladilo* ș.a.

-in-a

Creează derivate de la nume calendaristice și de la hipocoristicele acestora: *Aleksandrina*, *Aleksina*, *Dordina*, *Gligorina*, *Nikolina*, *Vasilina*; de la derivate ce au la bază teme extrase din nume bitematice: *Borina*, *Dobrina*, *Dragina*, *Radina*, *Vojina*, *Zlatina*. Majoritatea numelor derivate cu *-ina* suferă o derivare ulterioară cu suf. *-k-a*: *Borinka*, *Dobrinka*, *Radinka*.

-ink-a

În afară de numele menționate mai sus care suferă o derivare secundară, există și o serie de nume în *-ink-a* care nu prezintă forme intermediare în *-in-a*. Sufixul compus *-inka* a fost probabil detașat din nume ca *Dobrinka*, *Radinka*, devenind astfel sufix independent cu care se formează următoarele derivate: *Čubrinka* < *Čubra*, *Đulinka* < *Đula*, *Gordinka* < *Gorda*, *Lazinka* < *Laza*, *Pavlinka* < nb. *Pavle*, *Želinka* < din vb. *želeti*.

-inj-a

Sufix ce servește la realizarea motiunii integrale la numele comune: *beginja*, *boginja*, *kneginja*, *uskokinja*³³.

Pentru antroponimele feminine formate cu acest sufix sunt posibile trei tipuri de analiză. Derivarea se poate face: 1) direct din temele numelor tradiționale sârbești (*blag-* *bog-*, *vuk-*); 2) prin motiune de la numele masculine: *Blaginja* < nb. *Blag*,

LINGVISTICĂ

Boginja < nb. *Boga*, *Vukinja* < nb. *Vuka* 3) de la hipocoristicele feminine deja formate din numele bitematice: *Blaginja* < *Blaga*, *Boginja* < *Boga*, *Vukinja* < *Vuka*.

Moțiunea integrală se realizează în cazul etnicilor *Grkinja* < nb. *Grk*, *Vlahinja* < nb. *Vlah*.

-iș-a

Sufix cu o ușoară nuanță peiorativă³⁴, puțin productiv la formarea numelor de persoană. Creează următoarele nume feminine: *Dragiša*, *Ljubiša*, *Rališa* < *Rala* (< *Radmila*), *Vejiša* < *Veja* (< *Velisava*), *Veliša* < *Vela*.

-j-a

Cel mai productiv sufix sârbesc folosit la formarea hipocoristicelor feminine și masculine. Creează derivate în principal de la radicale vocalice extrase din temele numelor bitematice sau întregi și mai rar de la cele extrase din nume deja derivate: *Baja* (< *Bratislava*, *Bratica*), *Beja* (< *Belislava*), *Boja* (< *Bogoslava*), *Gaja* (< *Gavrila*, *Gajtana*), *Goja* (poate fi privit ca hip. simplu din *Gojislava*, sau ca derivat de la radicalul *Go-* din *Gordana*, radical susținut și de *Goda*, *Goga* < *Gordana*), *Daja* (< *Danica*), *Deja* (< *Desanka*, *Desislava*), *Gruja* < *Grubana*, *Vuja* (< *Vukosava*). Dintre formele reduplicate formate cu acest sufix cităm pe: *Jeja* (< *Jelena*, *Jevdokija*), *Joja* (< *Jovanka*), *Juja* (< *Julijana*).

Sufixul *-j-* apare și în cadrul sufixului compus *-(j)ana* care se păstrează la următoarele derivate: *Borjana* (< *Borislava*), *Gorjana* (< *Gora*), *Zorjana* (< *Zora* < *Zorislava*).

-k-a

Cel mai vechi sufix moțional slav, de trei ori mai puțin productiv decât sufixul *-ica* la numele comune³⁵.

În antroponime moțiunea integrală se realizează în special de la numele masculine bitematice și mai rar de la cele întregi sau derivate. Creează derivate moționale de la nume masculine calendaristice: *Andrejka* < nb. *Andrej*, *Arsenka* < nb. *Arsen*, *Lazarka* < nb. *Lazar*, *Petruška* < nb. *Petruš*, *Stefanka* < nb. *Stefan*; de la nume tradiționale bitematice: *Berislavka* < nb. *Berislav*, *Bogobojka* < nb. *Bogoboj*, *Bogoljupka* < nb. *Bogoljub*, *Borislavka* < nb. *Borislav*, *Branimirka* < nb. *Branimir*, *Dragomirka* < nb. *Dragomir*, *Ratiborka* < nb. *Ratibor*, *Stanimirka* < nb. *Stanimir*; de la nume masculine deja derivate: *Blagojka* < nb. < *Blagoje*, *Dragutinka* < nb.

Dragutin, Dukadinka < nb. *Dukadin, Mirojka* < nb. *Miroje*; de la nume masculine a căror origine din apelative este evidentă: *Jablanka* < nb. *Jablan Kamenka* < nb. *Kamen, Mlađenka* < nb. *Mlađen, Momčilka* < nb. *Momčilo*.

Este cel mai productiv sufix utilizat la formarea etnicelor: *Jadranka* < nb. *Jadran, Jermenka* < nb. *Jermen, Jugoslavka* < nb. *Jugoslav, Slovenka* < nb. *Sloven*.

Sufixul *-k-a* este des folosit și la formarea numelor feminine de la alte nume feminine: calendaristice: *Anka* < *Ana, Đurđinka* < *Đurđina, Đurka* < *Đura, Kristinka* < *Kristina, Nikolinka* < *Nikolina*; derivate de la nume tradiționale slave: *Bajka* < *Baja, Bejka* < *Beja, Beranka* < *Berana, Dajka* < *Daja, Mirka* < *Mira*.

Relativ numeroasă este și categoria hipocoristicelor feminine³⁶ formate cu acest sufix: *Beka* < *Belosava, Bika* < *Biserka, Boka* < *Bogoslava, Bosiljka; Daka* < *Danica, Deka* < *Dejanka, Desislava; Doka* < *Dobrinka, Joka* < *Jovana, Naka* < *Nastasija, Natalija; Peka* < *Paraskeva, Petra; Stoka* < *Stojana, Žika* < *Živana*.

-l-a

Sufix folosit rar la formarea hipocoristicelor³⁷. Creează următoarele nume feminine: *Bila* < *Bisenija, Dala* < *Danica, Dula* < *Dubrava, Dušanka; Đola* < *Đorđijana, Đorđina; Gala* < *Gavrila, Grola* < *Grozdana, Tile* < *Tihoslava, Tola* < *Todora, Žila* < *Živana*.

-lj-a

Sufix antroponimic foarte rar ce servește la derivarea următoarelor hipocoristice feminine: *Dolja* < *Dobrila, Galja* < *Gavrila*.

-m-a

Cu acest sufix se creează formele reduplicate *Mema* < *Spomenka, Mima* < *Miladinka, Milosava* și hipocoristicul derivat *Pema* < *Pelagija*.

-n-a

Sufix destul de des folosit la formarea antroponimelor feminine. Formează de obicei derivate secundare de la hipocoristice simple și derivate: *Bejna* < *Beja, Bojna* < *Boja, Bosna* < *Bosa, Bućna* < *Buća, Cvetna* < *Cveta, Čudna* < *Čuda* (< *Čudomira*), *Dašna* < *Daša, Dukna* < *Duka, Dušna* < *Duša, Gojna* < *Goja, Jekna* < *Jeka, Ješna* < *Ješa, Katna* < *Kata, Mirna* < *Mira, Rajna* < *Raja, Slavna* < *Slava, Višna* < *Viša, Zlatna* < *Zlata*. Sufixul *-n-a* ajută și la formarea hipocoristicelor prin reduplicarea

LINGVISTICĂ

consoanei inițiale: *Nana* < *Nastasija*, *Natalija*; *Nena* < *Nedeljka*, *Nevina*; *Nona* < *Novka*.

-nj-a

Creează următoarele derivate: *Bonja* < *Bojana*, *Bosiljka*; *Manja* < *Marija*, *Sanja* < *Aleksandra*, *Vanja* < *Vladana*, *Ivana*.

-oj-a

Numărul numelor feminine formate cu acest sufix este foarte redus. În aceasta categorie intră nf. *Negoja* format din tema *Neg-* din *Negoslava* și *Stanoja* creat fie din tema *Stan-* din *Stanimira*, *Stanislava*, fie prin moțiune supletivă de la nb. *Stanoje*.

-ojk-a

Formează următoarele derivate: *Anojka* < *Ana*, *Belojka* < *Bela*, *Branojka* (din tema *Bran-* din *Branislava*), *Danojka* < *Dana*, *Ilojka* < *Ila*, *Jefrojka* < *Jeфра*, *Lepojka* (din tema *Lep-* din *Leposlava* sau de la numele comun *lepojka* prin schimbarea statutului din apelativ în antroponim).

Majoritatea numelor feminine care conțin acest sufix sunt de fapt create prin moțiune supletivă de la formele masculine cu suf. *-k-a*: *Blagojka* < nb. *Blagoje*, *Dragojka* < nb. *Dragoje*, *Ljubojka* < nb. *Ljuboje*, *Radojka* < nb. *Radoje*, *Živojka* < nb. *Živoje*. Din aceste nume în care sufixul este compus [oj(e)-k(a)] s-a detașat sufixul *-ojka* care a devenit independent în formarea numelor *Anojka*, *Jefrojka* ș.a.

-ojl-a

Formează următoarele nume feminine: *Anojla* < *Ana*, *Danojla* < *Dana*, *Dragojla* < tema *Drag-* (< *Dragoslava*), *Janojla* < *Jana*, *Mijojla* < *Mija*, *Radojla* < *Rad-* (< *Radoslava*), *Rusojla* < *Rusa*.

-ok-a

Sufix rar folosit la derivarea numelor de persoană. Formează următoarele antroponime feminine: *Anoka* < *Ana*, *Ilioka* < *Ilija*, *Stanoka* < tema *Stan-* (din *Stanislava*, *Stanimira*), *Vinoka* < *Vina*, *Vitoka* < *Vita*.

-ol-a

Cu acest sufix se formează derivatele *Anola*³⁸ < *Ana* și *Mijola* < *Mija*, pe care Milica Grković le consideră însă variante ale numelor feminine *Anojla*, respectiv *Mijojla*.

-oš-a

Numele feminine care conțin acest sufix sunt formate prin moțiune integrală de la corespondentele masculine: *Cvetoša* < nb. *Cvetoš*, *Janoša* < nb. *Janoš*, *Miloša* < nb. *Miloš*.

-ot-a³⁹

Numele de persoană la care apare acest sufix erau create în trecut de la apelative, în special de la adjective care sufereau astfel un proces de substantivizare: nb. *Blagota* < adj. *blag*, nb. *Radota* din adj. *rad*⁴⁰. *Dobrota* și *Životka* sunt singurele derivate feminine ce au în componență acest sufix. *Dobrota* este probabil o creație moțională paralelă cu forma masculină identică *Dobrota* care este semnalată încă din hrisoavele mănăstirii Dečani, în timp ce *Životka* este un nume format prin moțiune de la nb. *Života* (format din tema *Živ-* < *Živoslav*).

-ovk-a

Sufix cu care se formează următoarele derivate: *Anovka* < *Ana*, *Letovka* < *Leta* (< *Leticija*), *Mirovka* < *Mira*, *Petrovka* < *Petra*.

-s-a

Sufix care servește la formarea hipocoristicului feminin *Sosa* din *Sofija* și care este o formă reduplicată.

-š-a

Destul de productiv la formarea hipocoristicelor masculine și feminine. Creează următoarele derivate: *Daša* < *Danica*, *Dafina*; *Doša* < *Dobrila*, *Dostana*; *Goša* < *Gordana*, *Gorica*; *Ješa* < *Jelena*, *Raša* < *Radmila*, *Radoslava*; *Seša* < *Sestra*, *Taša* < *Tanasija*, *Tatijana*; *Vlaša* < *Vladislava*, *Vlahinja*.

-t-a

LINGVISTICĂ

Hipocoristicele feminine formate cu acest sufix sunt în special forme reduplicate: *Jota* < *Jovana*, *Tita* < *Hristina*, *Tota* < *Todora*, *Tuta* < *Tudora*.

-uj-a

Apare în cadrul numelui feminin *Draguja* care este o formă moșională integrală de la nb. *Draguj*.

Numele feminine care conțin sufixul **-ujka** (*Milujka*, *Radujka*, *Slavujka*) pot fi analizate în două moduri. Ele sunt fie formate cu suf. moșional *-k-a* de la corespondentele masculine *Miluj*, *Raduj*, *Slavuj*, fie sunt formate direct din temele numelor bitematice *Mil-* (< *Milosava*), *Rad-* (< *Radoslava*), *Slav-* (< *Slavomira*). În spiritul evoluției sistemului de nume feminine care s-au format în primul rând de la cele masculine, considerăm mai aproape de adevăr derivarea cu suf. *-k-a*.

Sufixul **-ujka** a fost detașat din numele citate mai sus și are funcție independentă în derivarea nf. *Anujka* < *Ana*.

-uk-a

Sufix puțin productiv la formarea numelor proprii. Creează următoarele derivate feminine: *Anđuka* < *Anđa*, *Miluka* < tema *Mil-* (< *Miloslava*, *Milomira*), *Raduka* < *Rad-* (< *Radoslava*), *Savuka* < *Sava*, *Vujuka* < *Vuja*.

-ul-a

Antroponimele feminine ce conțin acest sufix sunt formate prin moșione integrală de la corespondentele masculine derivate cu *-ul*: *Dančula* < nb. *Dančul*, *Radula* < nb. *Radul*.

-ulj-a

Sufix puțin productiv la formarea numelor comune și de persoană. Substantivele feminine comune derivate cu *-ulj-a* au o ușoară nuanță stilistică și în general nu au corespondent masculin: *grdulja* “femeie urâtă”, *prskulja* “ploaie mărunță”⁴¹. În antroponimie servește la formarea următoarelor nume feminine: *Dobruľja* < *Dobra*, *Gorulja* < *Gora*, *Sekulja* < *Seka*.

-un-a

Formează următoarele derivate: *Beluna* < tema *Bel-* (< *Belosava*), *Dobruna*

< *Dobra*, *Draguna* < *Draga*, *Maruna* < *Mara*, *Mikuna* < *Mika*, *Savuna* < *Sava*, *Saruna* < *Sara*. O serie dintre derivatele formate cu *-un-a* sunt forme moționale: *Miluna* < nb. *Milun*, *Peruna* < nb. *Perun*, *Raduna* < nb. *Radun*.

-ur-a

La numele comune are caracter peiorativ și augmentativ⁴²: *glavura*, *devoičura*, *pijandura*. În materialul cercetat am găsit doar două nume formate cu acest sufix: *Ćanura* < *Ćana* (< *Stamena*, *Stamenija*), *Jekura* < *Jeka* (< *Jelena*, *Jevdokija*); este greu de spus dacă și la numele proprii a avut în trecut aceeași valoare ca la substantivele comune.

-uș-a

Sufix destul de des folosit la formarea numelor feminine. Ca semn moțional este foarte rar și atunci creează forme feminine de la numele soților, sau de la meseriile exercitate de aceștia: *Bošnjakuša*, *seljakuša*, *soldatuša*⁴³. Formează derivate de la nume calendaristice: *Anuša* < *Ana*, *Katuša* < *Kata*, *Mitruša* < *Mitra*, *Pavuša* < *Pava*; de la hipocoristice formate din temele numelor tradiționale: *Bratuša* < *Brata*, *Dobruša* < *Dobra*, *Goruša* < *Gora*, *Gostuša* < *Gosta* (< *Gostimira*), *Vojuša* < *Voja*.

Derivatele create cu sufixul compus **-uška** sunt analizate de Milica Grković de la forma de bază, chiar dacă există forme intermediare. Astfel *Anuška* este analizat din *Ana* și nu din forma derivată *Anuša*. După părerea noastră, aici este vorba în principiu de un proces de derivare secundară cu suf. *-k-a*. Sigur că procesul nu poate fi unitar și nu este exclusă o formare directă cu suf. independent *-uška*. Iată alte câteva dintre antroponimele feminine ce conțin acest sufix: *Bebuška* < *Bebuša* sau *Beba*, *Iluška* < *Iluša* sau *Ila*, *Miluška* < *Miluša* sau *Mila*.

Singurul nume feminin pe care îl putem considera aproape sigur derivat cu suf. simplu *-uška* este *Duduška* < *Duda* (< *Dubravka*, *Dușanka*) unde nu am găsit atestată o formă intermediară *Duduša*.

-ušin-a

În materialul studiat nu am găsit decât un singur nume feminin format cu acest sufix: *Jevrušina* < *Jevra*. Sufixul nu este productiv nici la derivarea numelor masculine, dintre care cităm pe *Bogušin* și *Bratušin*.

-ut-a

LINGVISTICĂ

Sufix pe care l-am întâlnit doar la derivatul *Anuta* < *Ana*. Dintre numele masculine formate cu acest sufix, care sunt de asemenea foarte puține la număr, amintim pe: *Bogut*, *Dragut*, *Milut*, *Radut*.

-ž-a

Formează următoarele hipocoristice feminine: *Dražă* < *Dragoslava* (care poate fi și un hipocoristic simplu din *Dražeslava*), respectiv *Žiža* care este o formă reduplicată din *Živadinka*, *Živana*.

NOTE

1. *Die Bildung der slavischen Personennamen*, Viena, 1860, p. 6.
2. Fr. Miklosich, *op. cit.*, *loc. cit.*
3. În *Introducere* la studiul *Nume de persoane*, București, Editura Științifică, 1965, Al. Graur vorbește despre toate situațiile posibile referitoare la etimologia numelor proprii, p. 9.
4. I. Pătruț, *Onomastică românească*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1980, p. 17 -18.
5. Id., *ibid.*, p. 19.
6. Božo Ćorić, *Mocioni sufiksi u srpskohrvatskom jeziku*, Belgrad, 1982, p. 156.
7. *O narodnim imenima i prezimenima u Hrvata i Srba*, în “Rad”, Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, vol. 81, p. 81-146, vol. 82, p. 69 -154, Zagreb, 1886, p. 82-83.
8. *Op.cit.*, vol. 81, p. 98.
9. *Op. cit.*, p. 14.
10. Terminologia folosită de lingviștii sârbi cu privire la sufixele compuse este destul de diferită. Božo Ćorić folosește termenul de *sufiksne derivate* “derivate sufixale”, *op. cit.* p. 8; M. Stevanović utilizează în special termenul de *složeni nastavak* “terminație compusă”, *Savremeni srpskohrvatski jezik (Gramatički sistemi i književnojezička norma)*, I, *Uvod – Fonetika – Morfologija*, ediția a III-a, Belgrad, Naučna Knjiga, 1975, p. 474, iar Aleksandar Belić folosește termenul tradițional de *zusammengesetzte Suffixe* “sufixe compuse”, *Zur Entwicklungsgeschichte der slavischen Deminutiv- und Amplificativsuffixe*, în “Archiv für slavische Philologie”, 23, Berlin, 1901, p. 136.
11. *Op. cit.*, vol. 82, p. 87.

12. *Op. cit.*, p. 17.
13. M. Stevanović, *op. cit.*, p. 477.
14. *Op. cit.*, 8.
15. *Op. cit.*, vol. 82, p. 89.
16. Petar Skok, *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, I, Zagreb, 1971, p. 38.
17. *Op. cit.*, vol. 82, p. 92 - 93.
18. *Op. cit.*, p. 141.
19. Petar Skok, *op. cit.* p. 67-68.
20. *Op. cit.*, vol. 81, p. 140.
21. Originea și forma hipocoristicelor au fost analizate pe larg de Ștefan Pașca în *Nume de persoane și nume de animale în Țara Oltului*, București, 1936, p. 117-133.
22. T. Maretić, *op. cit.*, vol. 82, p. 96-97.
23. Petar Skok, *op. cit.*, p. 491.
24. *Op. cit.*, p. 536.
25. Milica Grković, *Imena u dečanskim hrisovuljama*, Novi Sad, 1983, p. 76.
26. *Op. cit.*, vol. 82, p. 96.
27. Petar Skok, *op. cit.*, p. 704.
28. *Op. cit.*, p. 8.
29. Božo Ćorić, *op. cit.*, p.8 - 9.
30. *Op. cit.*, p. 139.
31. *Op. cit.* p. 17.
32. *Op. cit.*, vol. 82, p. 113.
33. Božo Ćorić, *op. cit.*, p. 119.
34. Petar Skok, *op. cit.*, p. 734.
35. Božo Ćorić, *op. cit.*, p. 87.
36. Petar Skok, *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, II, Zagreb, 1972, p. 7.
37. Mitar Pešikan încadrează în categoria derivatelor și numele de tipul nb. *Milo* < *Miloslav*, nb. *Miho* < *Mihal* (analizate de noi ca forme nominale simple din nume bitematice sau întregi) pe care le consideră formate cu suf. *-l-* și *-h-* prin analogie cu alte hipocoristice derivate cu aceste sufixe precum nb. *Raho*, *Rahoje*, *Rale*, *Zetsko-humsko-raška imena na početku turskoga doba*, în “Onomatološki prilozi”, III, Belgrad, 1982, p. 17.
38. T. Maretić, *op. cit.*, vol. 82, p. 123.
39. Sufixul *-ota* în sârbocroată și română a fost analizat de D. Gămulescu, în *Influențe românești în limbile slave de sud. I. Sârbocroata*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1983, p. 129 – 140.
40. M. Stevanović, *op. cit.*, p. 516.

LINGVISTICĂ

41. Božo Ćorić, *op. cit.*, p. 152.
42. A. Belić, *op. cit.*, p. 195; M. Stevanović, *op. cit.*, p. 509.
43. M. Stevanović, *op. cit.*, p.537.

Abrevieri lexicale

adj.
adjectiv
hip.
hipocoristic
nb.
nume de bărbat
nf.
nume de femeie
rad.
radical
suf.
sufix
vb.
verb

BIBLIOGRAFIE

- Aleksandar Belić, *Zur Entwicklungsgeschichte der slavischen Deminutiv- und Amplificativsuffixe*, în “Archiv für slavische Philologie”, 23, Berlin, 1901, p. 134 - 206.
- R. Bošković, *Oko sufiksa -ica*, în “Naš jezik”, XV, nova serija, sv. 1 – 2, Belgrad, 1966, p. 58 – 61.
- R. Bošković, *Razvitak sufiksa u južnoslovenskoj jezičkoj zajednici*, în “Južnoslovenski filolog”, XV, Belgrad, 1936, p. 1 –155.
- Božo Ćorić, *Mocioni sufiksi u srpskohrvatskom jeziku*, Belgrad, 1982.
- Đ. Daničić, *Rječnik iz književnih starina srpskih*, I–III, Belgrad, 1863-1864.
- Milan Dragičević, *O trosložnim izvedenicama na “-ica” iz kategorije ličnih imena subjektivne ocene u našim zapadnijim ijekavskim govorima*, în “Zbornik matice srpske za filologiju i lingvistiku” XXXIX/2, Novi Sad, 1996.
- Dorin Gămulescu, *Influente românești în limbile slave de sud.I. Sârbocroata*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1983.
- Al. Graur, *Nume de persoane*, București, Editura Științifică, 1965.

- Milica Grković, *Imena u dečanskim hrisovuljama*, Novi Sad, 1983.
- Milica Grković, *Rečnik imena banjškog, dečanskog i prizrenškog vlastelinstva u XIV veku*, Belgrad, Narodna Knjiga, 1986.
- Milica Grković, *Rečnik ličnih imena kod Srba*, Belgrad, Vuk Karadžić, 1977.
- Stefan Ilčev, *Rečnik na ličnite i familni imena u Bălgarite*, Bălgarska akademija na naukite, Sofia, 1969.
- Pavle Ivić, Milica Grković, *Dečanske hrisovulje*, Novi Sad, 1976.
- Milica Lađević, *Tvorbeni modeli imena blizanaca u Vojvodini*, Novi Sad, 1987.
- T. Maretić, *O narodnim imenima i prezimenima u Hrvata i Srba*, in "Rad", Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, vol. 81, p. 81-146, vol. 82, p. 69-154, Zagreb, 1886.
- Franz Miklosich, *Die Bildung der slavischen Personennamen*, Viena, 1860.
- M. Đ. Milićević, *Pomenik znamenitih ljudi u srpskog naroda novijega doba*, Belgrad, 1888.
- Ștefan Pașca, *Nume de persoane și nume de animale în Țara Oltului*, București, 1936.
- Ioan Pătruț, *Onomastică românească*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1980.
- I. Pătruț, *Studii de limbă română și slavistică*, Cluj, Editura Dacia, 1974.
- Mitar Pešikan, *Zetsko-humsko-raška imena na početku turskoga doba (prvi deo)*, in "Onomatološki prilozi", III, Belgrad, 1982, p. 1 -120, *(drugi deo)*, in "Onomatološki prilozi", IV, 1983, p. 1 - 135, *(treći deo)*, in "Onomatološki prilozi", V, 1984, p. 1 - 182.
- Rečnik srpskohrvatskog književnog i narodnog jezika*, vol. I – X, Srpska akademija nauka, Institut za srpskohrvatski jezik, Belgrad, 1959 – 1980.
- Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*. Na svijet izdaje Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, vol. I - XXIII, Zagreb, 1880 - 1976.
- Petar Skok, *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, I-IV, Zagreb, 1971-1974.
- M. Stevanović, *Savremeni srpskohrvatski jezik (Gramatički sistemi i književnojezička norma)*, I, *Uvod – Fonetika – Morfologija*, ediția a III-a, Belgrad, Naučna Knjiga, 1975.
- Gustav Weigand, *Die bulgarischen Rufnamen, ihre Herkunft, Kürzungen und Neubildungen*, in "XXVI—XIX Jahresbericht des Instituts für rumänische Sprache", Leipzig, 1921, p. 104 – 192.

Summary

The derivation of feminine names in Serbian

The derivational process played an essential part in the diversification of the Serbian inventory of personal names. The system of feminine names is extremely rich in derivatives and derived hypocoristic forms. The article analyses several issues regarding the structure of the feminine derivatives and treats a series of simple and compound, productive and less productive suffixes that lead to the formation of feminine names in the Serbian language.